

Täysistunto

Tiistai 7.2.2023 klo 13.59—17.53

6. Hallituksen esitys eduskunnalle kaivosmineraaliveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 281/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 24/2019 vp, 133/2020 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 39/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 39/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.15 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä muutama sana valiokunnan mietinnöstä kaivosmineraaliveroksi:

Kyseessä on siis uusi Suomessa louhittuihin kaivosmineraaleihin kohdistuva vero. Ja esitetään, että tämä vero olisi rojaltityyppinen suoritus, joka olisi mahdollisimman yksinkertainen ja kaavamainen. Verovelvollinen olisi tyypillisesti kaivosyhtiö. Veron suorittamisvelvollisuus syntyisi metallimalmien osalta, kun kaivosmineraalit toimitetaan rikastettavaksi, ja muiden kaivosmineraalien osalta, kun kaivosmineraali louhitaan. Metallimalmien vero olisi 0,6 prosenttia metallimalmin sisältämän metallin verotusarvosta ja muiden kaivosmineraalien kuin metallimalmien vero olisi 0,2 euroa tonnilta louhittua kaivosmineraalia. Kaivosten sijaintikuntien osuus tästä veron tuotosta olisi 60 prosenttia ja valtion osuus 40 prosenttia, ja kaiken kaikkiaan vuosittaisen verotuoton arvioidaan olevan noin 25 miljoonaa euroa. Nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Asiantuntijakuulemisissa tätä veromallia sekä kannatettiin että sitten kritisoitiin. Osa kuultavista kritisoi joko veromallia tai ylipäättään koko veroa. Osa katsoi, että tällainen valittu rojaltityyppinen kaivosmineraalivero vastaa hyvin tavoitteeseen tuottaa yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus kaivosmineraalien käytöstä, ja osa taas katsoi, että eräänlainen nettotuloon pohjautuva malli olisi ollut nyt ehdotettua rojaltimallia parempi.

Myös veron tuottotason osalta esitettiin kahdensuuntaisia näkemyksiä. Näkemykset erosivat niin, että toiset pitivät hyvin matalana tätä veron tasoa verrattuna muualla käytössä oleviin rojaltiperusteisten kaivosverojen tuottotaseihin, ja osa taas piti tätä hyvin korkeana ja sanoi, että tämä lisää kovasti verotaakkaa kaivosyhtiöille ja vastaisi erälle verovelvollisille jopa yhteisöveroasteen kaksinkertaistumista.

Valiokunnan kanta tähän veromalliin on se, että toteamme, että kysymys on uudesta verosta ja se puoltaa tätä nyt valittua rojaltityyppistä veroa. Sen etu on yksinkertaisuus, selkeys, ja sitten tämä veron taso on myös suhteellisen matala. Näin ollen me pidetään tätä esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

tettyä mallia perusteltuna. Tässä mietinnössä todetaan kuitenkin ihan tärkeä huomio siitä, että tämän uuden veron toimivuutta käytännössä, vaikutuksia julkiseen talouteen ja yrityksiin, seurataan sitten, kun laki on tullut voimaan. Jatkossa, kun verosta saadaan kokemuksia lisää, on perusteltua arvioida tämän veron jatkokehitystarpeita.

Niin ikään verotuoton jakautumisesta esitettiin useita mielipiteitä. Tästä jakautumisesta sijaintikuntien ja valtion kesken on useita erityyppisiä, erisuuntaisia näkemyksiä. Tämä verotuoton jakaminen sijaintikuntien ja valtion kesken perustuu siis hallituksen neuvotteluihin, joita hallitus on parina vuonna tuossa syksyllä talousarvioneuvottelujen yhteydessä neuvotellut, ja siellä tehdyt linjaukset ovat sitten pohjana tässä jaossa, joka tässä esityksessä on. Näissä linjauksissa ei ole otettu kantaa siihen, sisällyttäisiinkö kaivosvero valtionosuuksien tasausjärjestelmään, ja niin myös tässä valiokunnan mietinnössä toteamme, että tätä harkintaa tämän suhteen on sitten ihan erikseen mietittävä ja tässä siihen ei oteta kantaa.

No, mitä muuta? Kuulemisissa nostettiin esille eräitä yksittäisiä kysymyksiä, joita on käsitelty tarkemmin tuossa mietinnössä, ja joihinkin pykäliin on tehty tässä mietinnössä eräitä yksittäisiä muutoksia, muun muassa lisätty metallimalmeja koskevaan lain liitteeseen lyijy ja uraani. Mutta muuten sitten puolletaan tämän lain hyväksymistä, ja tämä on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

16.20 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On tietysti historiallista, että vihdoinkin Suomi perii uusiutumattomista luonnonvaroistaan myös pienen korvauksen, ja on tärkeätä, että kaivosverolainsäädäntö saatiin etenemään tämän hallituskauden aikana. Veron suuruus jää varsin matalaksi, ja on tarpeen jatkossa tarkastella sen riittävyyttä, ja voi melko varmasti palautteen perusteella myös sanoa, että kyllä sitä varmasti on varaa nostaa, jos katsomme myös kansainvälisiä esimerkkejä verotuksesta.

Suomen kaivoslainsäädäntö perustuu valtaustyyppiseen rakenteeseen, jossa ensimmäinen malminetsintäluvan saanut yhtiö saa oikeuden käyttää mineraaleja, joten siinä mielessä tämä Suomen lainsäädäntörakenne ei ole esimerkiksi huoltovarmuuskäytännöstä tai kriittisten strategisten intressien, mineraalien turvaamisen näkökulmasta kovin toimiva ja kattava, kun siirrymme todennäköisesti tilanteeseen, jossa näistä mineraaleista ja etenkin tietyistä mineraaleista tulee olemaan yhä kovempi kysyntä. Siinä mielessä on toki tärkeätä, että tätä valtaustyyppistä rakennetta kuitenkin hieman tasapainotetaan tällaisella valtionverotuksella. Verotuksen kohdentuminen olisi kannattanut ohjata yhteiskunnalle. Se oli myös valtiovarainministeriön vahva näkemys, että tämän tyyppinen vero on valtion keräämä vero, ja valtiohan sitten myös jakaa verotuksen tuloja muun muassa kunnille ja erilaisille alueille, hyvinvointialueille esimerkiksi, joten tässä tietysti poliittisista syistä on päädytty tällaiseen ratkaisumalliin. Mutta on tosi tärkeätä huomioida, että siellä nyt myös nämä vaikutusalueen kunnat ikään kuin ovat haitan kärsijöitä tai hyötyjen saajia osittain myös tilanteesta riippuen, ja heidät olisi tärkeää myös huomioida näissä verotuksen malleissa, mikäli ei ole valmiuksia siirtyä suoraan tähän selkeämpään verotusmalliin, jossa valtio kerää yhteiskunnalle sen verotuksen.

Kaikkein viisainta olisi tietysti, jos Suomessa olisi tällainen Norjan öljyrahaston kaltainen malli, jossa yhteiskunta kerää uusiutumattomista luonnonvaroista saatavat varat ja vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

lä rahastoi ne tuleville sukupolville, koska ne mineraalithan voi yksi sukupolvi kaivaa, mutta nämä tosiaankin vain yhden sukupolven ajan ovat kaivettavissa, vaikka ne siellä ovat tuhansia vuosia ikään kuin odottamassa, ja on hyvin sattumanvaraista, kuka siitä sitten hyödyn korjaa. Nämä jälkivaikutukset jäävät sitten tuleville sukupolville, eli kyllä tässä varmasti olisi vielä meillä oppimista esimerkiksi Norjasta, missä hieman enemmän tulevaisuuteen katsoen on asiaa hoidettu ja varsin mallikkaasti.

Tietysti myös tavoitteena olisi ollut hyvä ottaa vahvemmin mukaan mineraalien luonne uusiutumattomina luonnonvaroina, joilla on myös ympäristövaikutuksia ja toki aina myös etenkin haitallisia ympäristövaikutuksia. Kaivostoiminta aiheuttaa valtavasti myös jätteitä ja näitä sivukivikasoja, jotka jäävät sinne luontoon hyvin pitkäksi aikaa, ja tässä toki tärkeätä on huolehtia siitä, että paitsi tämä vero hoidetaan niin yhtiöt hoitavat myös jälkiseuraukset.

Vihreiden verotuksellisessa mallissa on ollut mukana ympäristövaikutusten huomioiminen, eli voidaan myös verotuksellisin keinoin huomioida se, että kannustetaan mahdollisimman fiksiuun ja resursseja säästävään louhintaan jonkin kaltaisella ympäristöveromallilla, joita on useita olemassa. Tietysti yksi malli on sellainen, jossa sitten laajemmin myös nämä sivukivet huomioidaan ja kaikki se kaivannainen, joka sieltä kaivetaan. Tietysti tässä mallissa sitä ei ole, eli siinä mielessä on vähän ristiriitaiset tavoitteet asetettu lainsäädännölle.

On tärkeätä huomioida muussa lainsäädännössä, että kannustimet ovat kohdallaan käyttää mineraaleja mahdollisimman säästeliäästi. Sellainen huomio toki tässä uudessa kaivoslainsäädännössä on. Ja olisi kaikin puolin toki syytä tiedostaa se, että globaalisti myös on löydettävä tapoja, joilla mineraalien käyttämistä voidaan hillitä, koska niistä aiheutuu aina ympäristöhaasteita, oli kyse sitten Suomesta, Saimaan alueesta tai puhutaan Etelä-Amerikasta tai Afrikan alueista. Elikkä tietysti tässä näkyvät myös globaalin ylikulutuksen aiheuttamat haasteet, mikäli sitten emme investoi voimakkaasti esimerkiksi kestävämpiin materiaali-innovaatioihin, joita onneksi Suomessa myös kehitetään ja joiden kannusteita on yhä enemmän syytä lisätä. Me tarvitsemme malleja, joilla luonnonvarojen kustannuksia tuodaan yhä selkeämmin näkyville. Me tarvitaan päästökaupan lisäksi luonnonvarojen päästökaupan kaltaisia malleja, joissa on kannustimet kohdallaan siihen, että luonnonvarojen käytettäisiin säästeliäämmin, koska tämä on tietysti koko ihmiskunnan kohtalonkysymys, pystytäänkö me vastaamaan luontokatoon ja myöskin sitä kautta ilmastomuutokseen.

Tämä veromalli etenee nyt, ja on tietysti ansiokasta, että tämä vihdoinkin on saatu aikaiseksi, tietysti tiettyine puutteineen ja haasteineen, tällä hallituskaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.27 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kaivosmineraalivero on tärkeä osa hallituksen ajamaa kaivoslainsäädännön uudistusta. Suomen maaperästä löytyvät kaivosmineraalit ovat yhteistä omaisuuttamme, ja niiden hyödyntäminen ei voi olla valtion puolelta tehtävää hyväntekeväisyyttä.

Kaivosteollisuuden, aivan kuten minkä tahansa muunkin teollisuuden alan, tulee toimia niin ekologisesti kuin sosiaalisesti kestävästi. Kaivosmineraalivero on osaltaan turvaamassa sosiaalista kestävyyttä, sillä vakaa ja laaja veropohja on ainut keino varmistaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan selviäminen myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

Suomessa on tähän asti tuntunut olevan nurinkurinen ajattelu maaperämme rikkauksien hyödyntämisestä. Nyt käsittelyssä oleva esitys sisältää vielä hieman kaikuja tästä ajattelusta, nimittäin varsin pieni verotaso kaivosmineraalien hyödyntämisestä on meillä nyt käsisä, mutta tämä on ensimmäinen askel ja askel oikeaan suuntaan ja suomalaisten etu. Tämä johtuu siitä, että Suomesta löytyvät mineraalit eivät kuitenkaan ole täältä maaperästä lähdössä yhtään mihinkään, meidän ei siis tarvitsisi houkutella ketään kaivamaan mineraaleja kevyemmillä veroprosenteilla.

Nyt esitetty verotaso on kansainvälisesti vertailtuna nimittäin pieni, vaikka lakiesitys on ehdottoman tärkeä askel eteenpäin. Muissa maissa metallimalmeista perittävät arvorojaltit asettuvat usein alimmillaan 2—5 prosentin välimaastoon, ja onkin melko kummallista, että Suomi ei ole aiemmin perinyt lainkaan kaivosmineraaliveroa, joka on vähintäänkin kohtuullinen korvaus siitä, että uusiutumattomia rikkauksia louhitaan maaperästämme.

Valtiovarainvaliokunnassa pidimme tärkeänä, että uuden veron toimivuutta käytännössä, sen vaikutuksia julkiseen talouteen ja yrityksiin, seurataan tarkasti lain voimaantulon jälkeen. Valiokunta yhtyi hallituksen esityksessä todettuun siitä, että arvio kaivosmineraaliveron sisällyttämisestä valtionosuuksien tasausjärjestelmään tulee tarvittaessa tehdä erikseen.

Vihreä siirtymä lisää uusien mineraalivarojen tarvetta huomattavasti, ja on todennäköistä, että kiinnostus Suomen mineraaleja kohtaan lisääntyy. On paitsi yhteiskunnan myös kaivosteollisuuden itsensä sosiaalisen hyväksyttävyyden kannalta todella tärkeää, että yhtiöille luovutetuista mineraaleista saadaan asianmukainen korvaus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä. — Edustaja Myllykoski, voitte puhua siitä paikalta. Saatte käyttää enemmän kuin kolme, seitsemän minuuttia.

16.30 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia tästä mahdollisuudesta. Ajattelin mahdollistaa kaiken kolmeen minuuttiin, mutta käytettyjen puheenvuorojen vuoksi olin kapuamassa keppini kanssa sinne ylemmäksi.

Edustaja Holopaiselle on pakko jo tässä sanoa ”uusiutumattomista”: Ihan tämmöisenä tilastotietona voin sanoa, että kaikki Suomen maaperästä kaivettu kupari kiertää 85-prosenttisesti, eli se on sinällään meillä täällä kierrossa. Meiltä ei mikään tule kaivetuksi ja siten häivy. Tämä oli se, mihinkä halusin ensimmäisenä puuttua.

Sinällään olen erittäin tyytyväinen, että tämä hallitus on pystynyt tekemään jotakin, mistä on monesti jo haaveiltu. Sinällään tämä rojaltipohjaisuus on todellakin oikeasuuntainen ja oikea, mutta kun leipänsä on saanut tuolta metallipuolelta, niin haluan muistuttaa, mitä tarkoittavat meillä nikkeli, kupari ja muut mineraalit, jotka ovat kierrossa, kuinka paljon ne tuottavat meille verotuloja. Se suomalaisesta kaivoksesta kaivettu mineraali kiertää meillä monen tehtaan kautta, ja siitä maksetaan veroja niin työtulona kuin kiinteistöverona kuin yhteisöveroina todellakin paljon. En halua tässä olla sitä mieltä, etteikö meidän pidä myös siitä mineraalista itsestään maksaa veroa — mikä on kohtuullista — mutta ei pidä unohtaa, mikä on se verotuotto, mikä tähän maahan jää meillä kaivannaisteollisuudesta, kun se kiertää sieltä pohjoisesta Harjavallan kautta takaisin Tornioon terästehtaalalle ja niin edelleen.

Mutta oikeaa on se, että meiltä ulospäin myytyjen arvometallien osalta meillä pitäisi olla huomattavasti rankempi rojaltiverotus. Meidän jalometalleilla, jotka maa-aineksesta kaivetaan, pitäisi olla huomattavasti rankempaa verotusta tänä päivänä. Ne eivät käy meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

jatkojalostusteollisuuden kautta vaan virtaavat suoraan, kanadalaisten toimesta pääosin, muualle maahan. Meillä toki lainsäädäntö estää sen, että me emme voi yhtiöiden kautta antaa tytäryhtiöille palautuksia suoranaisesti, mutta Ruotsin kautta voimme sitten tehdä sitä, että kanadalainen kaivosyhtiö voi tehdä tätä verohelpotusten kautta olevaa tavallaan kiertoa.

Joka tapauksessa valiokunta on tehnyt erittäin hyvää työtä siinä, että nyt ollaan laitettu nuo kolme kirjainta oikeaan asentoon, eli rojalti. Tästä pitää jatkossa huolehtia, ja tätä pitää kehittää, mutta pitää myös muistaa se todellinen asia, mitä meidän malmivarannot voivat olla: se on se, että meidän sähköistyvä yhteiskunta edellyttää meillä myös näitä metalleja, joita tarvitsemme, jotta meidän huoltovarmuus voi olla mahdollista. Siinä mielessä toivoisin tähän keskusteluun myös sellaista näkökulmaa, että hyvää tehdään, mutta pitää huomioida myös ne tosiasiat. Toivonkin, että edustaja Autto voisi käyttää tässä näitten jalometallien osalta vielä puheenvuoron ja huomioida sen, kuinka meidän kultaa ei pitäisi viedä ilman jatkojalostusta tästä maasta pois, mitä nyt sitten tapahtuu aivan totaalisesti, eikä me saada siitä mitään muuta kuin kiinteistö- ja palkkatulojen verotuksen myötä tuloja Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.35 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskihan tietää, että Lapissa on kultaa niin kuin etelässä multaa. Tosiaan kulta on kyllä siitä jännä tuote, että sitä ihminen on kovasti kaikkina aikoina ollut valmis itselleen hankkimaan, mutta sitten se aina vaan laitetaan jonkinlaiseen holviin varastoon ja kovin vähän lopulta sitä hyödynnämme. Mutta totta kai on vaikkapa tärkeitä kädentaidon muotoja, kuten esimerkiksi koruseppiä tai kelloseppiä tai muita, jotka pääsevät myöskin tuon hienon jalometallin kanssa sitten työskentelemään. — Onko Myllykoski investoinut tuommoisiin kultaisiin kuoriin, arvoisa puhemies? Näyttääkö siltä, että täällä käytetään tällaisia havaintovälineitä. [Jari Myllykoski: Elektroniikkaa!]

Mutta mennään tähän itse asiaan ja valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Arvoisa puhemies, uskon niin, että tämä on itse asiassa yksi tämän eduskunnan tärkeimpiä strategisia lainsäädäntöjä. Tähän suureen murrokseen, jota tässä maailmanajassa elämme, tietenkin juuri nyt rajusti vaikuttaa sota eli se, että kaupankäynti Venäjän kanssa loppuu, mutta pittemmässä juoksussa siihen varmasti vaikuttaa toisaalta vihreä siirtymä — joka vaatii aivan valtavasti erilaisia metalleja, joita sitten kaivannaisina saamme käyttöömmee — mutta myöskin laajempi tavoite Euroopan unionin strategisesta autonomiasta eli siitä, että meillä on hallussamme teollisia arvoketjuja alusta loppuun ja pystymme vaikkapa näitä edustaja Myllykosken nyt käyttöön ottamia elektronisia laitteita kaikissa tilanteissa itsellemme ja kansantaloutemme käyttöön valmistamaan ilman, että missään toimintaketjun vaiheessa olemme riippuvaisia sellaisista valtioista, jotka eivät esimerkiksi kunnioita ihmisoikeuksia millään tavalla.

Näin ollen tässä ajassa on todella iso kysymys, että kun Suomella on mineraalivaroja ja meillä on ihan todennettuja malmivaroja merkittävässä määrinkin, niin onko maallamme malttia vaurastua. Tässä ajassa viisaasti toimimalla ei ole ollenkaan poissuljettua, ettemmekö pystyisi samalla tavalla vaurastumaan kuin vaikkapa naapurimaamme Ruotsi on vuosisatojen ajan tehnyt hyödyntäen oman maaperänsä rikkauksia kestäväällä tavalla. Ja toki, onhan Suomessa valtavasti tehty — niin kuin edustaja Myllykoski edellisessä puheen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

vuorossaan esimerkiksi toi esille, että hänkin on leipänsä tältä toimialalta pääasiassa saanut, metallin jalostuksesta. On tärkeää, että tässä kun näitä arvoketjuja Eurooppaan muodostuu, se metallien jalostusaste myöskin Suomessa kasvaa mahdollisimman korkeaksi, vaikka aina sinne kelloseppätoimintaan asti.

Mutta tosiaan tässä nyt kun kysytään, että onko maallamme malttia vaurastua, niin ei saa lähteä sellaiseen vaaralliseen huutokauppaan, että kun nyt säädetään uusi vero, lähdetään heti käymään huutokauppaa siitä, mikä sen veron tason pitää olla, vaan pitää ymmärtää, että tämän veron ajatus on — ainakin minun mielestäni — ennen kaikkea se, että sillä pyritään vahvistamaan sitä kaivostoiminnan sosiaalista toimilupaa siellä paikkakunnalla, jossa sitä kaivostoimintaa harjoitetaan, koska tällainen valtava miljardien investointien tulo paikkakunnalle väistämättä aiheuttaa aina rajoituksia muulle maankäytölle, vaikka se, totta kai, myöskin tuo paikkakunnalle merkittäviä suoria positiivisia vaikutuksia.

Ja tässä mielessä, arvoisa puhemies, ajattelen niin, että verotuksen jako-osuus — jonka on nyt harkittu olevan 60 prosenttia sinne paikalliselle kunnalle, 40 prosenttia valtiovalle — voisi tulevaisuudessa olla myös vielä vahvemmin sinne paikalliselle kunnalle painotuva, koska ne muuhun maankäyttöön tulevat rajoituksetkin ovat paikallisia, mutta hyödyt ovat valtakunnallisia. Ne pitkät arvoketjut saavat siitä lähtöpisteensä, kun sitä raaka-ainetta saadaan käyttöön ja ne päätyvät esimerkiksi vaikkapa — tässä on monta kertaa, arvoisa puhemies, viitattu edustaja Myllykoskeen, mutta kun hän alan tuntee — tuonne Satakuntaan, joka on keskeinen metallinjalostusmaakunta, keskeinen vientimaakunta, jossa sitten se arvonalisä jalostuu ja sieltä lähtee tuotteita Euroopan ja maailman markkinoille, joista sitten tulee rahaa esimerkiksi tänne pääkaupunkiseudun pääkonttoreihin, jotta täälläkin voidaan maksaa palkat. Siis mielestäni tämän kaivosveron jako-osuuden osalta täytyisi olla niin, että mahdollisimman suuri osa siitä tuotosta menee nimenomaan sille paikalliselle kunnalle.

No, jos välttämättä halutaan pitää kiinni tästä 60/40-jakosuhteesta myös tulevaisuudessa, ajattelen niin, että kun esimerkiksi maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyen on suurille kaupungeille luotu MAL-menettely, niin olisikin tällainen KAL eli kaivoksen, asumisen ja liikenteen yhteensovittava menettely sitten näitten kaivospaikkakuntien kanssa, jossa siis valtiolta tulisi osaltaan mukaan tukemaan paikallisen infrastruktuurin kehittymistä, ovatpa ne sitten niitä liikenneinvestointeja, joita välttämättä tarvitaan, että tällainen miljardi-investointi saa hyvät toimintaedellytykset, tai sitä, että työntekijöiden asuminen on järjestetty hyvin ja työntekijöiden paikkakunnalla asumiseen liittyvistä palveluista tietenkin paikalliselle kunnalle tulee riittävä kompensatio, jotta kaikki voi mennä mahdollisimman kestävästi. Eliikkä esitän ajatuksena pohdittavaksi tällaista KAL-menettelyä samaan tapaan kuin vaikka isoilla kaupunkiseuduilla on tämä MAL-menettely.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti tähän loppuun: Kaivosveroa ei missään nimessä pidä saattaa myöskään verotulojen tasauksen piiriin. Samalla tavalla kuin vaikka vesivoima on pidetty poissa verotulojen tasauksesta, aivan samalla tavallahan ne kaivoksen paikalliset vaikutukset ovat nimenomaan paikallisia — kuten vaikka vesivoimassa ne vaikutukset muuhun maankäyttöön ovat paikallisia — kun taas hyödyt tulevat taas ihan koko yhteiskunnalle. Vaikkapa mietintöä esitelleen edustaja Viitasen kotipaikkakunnalla Tampereella [Puhemies koputtaa] taitaa olla niin, että Sandvik Mining on siellä suurin yhteisöveron maksaja, ja kuitenkin ne kaivokset ovat ympäri Suomen. [Puhemies: Aika!] Arvoketjut jalostuvat. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.42 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Tähän on oikeastaan helppo, ei vastaväitteenä mutta kuitenkin, tuoda esille se, että kaivoksia suomalaiset eivät ole pystyneet rakentamaan tähän maahan ilman ulkomaalaisia pääomasijoittajia. Talvivaara varmaan on se viimeinen harjoitus, mikä on nyt sitten kuitenkin, onneksi, meidän valtio-omistuksessa — erään uhkarohkean ja innovatiivisen henkilön aikaansaama, ja toteutui ulkomaalaisella pääomalla. Eli kaivosbisnes on niin pääomavaltaista, että tässä maassa ei olla pystytty edes nykyisen europarlamentaarikko Pekkarisen toivomuksesta perustamaan kaivosrahastoa, jota minäkin kovasti Metallityöväen Liiton toimitsijana liputin, että no nyt meidän pitää saada jotakin, jotta me pystymme itse tuottamaan kaivostoimintaa tähän maahan. Me emme ole siihen kyenneet.

Kuitenkin pitää muistaa, että geologinen tutkimuslaitos on tuottanut erittäin paljon ja satsaa paljon meidän malmivarantojen tutkimukseen ja sitä kautta mahdollistaa tänne pääomasijoittajien poraustoimintaa ja koe-etsintää, joka ei olisi muutoin mahdollista. Niin että totta kai kyllä edellytän, että osa siitä tuotosta ei ole pelkästään alueellista rahanpalautusta vaan että siitä tulee myös yhteiskunnalle verovaroja, jotta voimme edelleen meidän rikkaita malmivarantoja tarkkailla ja sitten tuottaa meille tänne hyvinvoivia kaivoksia, jotka ympäristöstä pitävät huolta ja sitä kautta ovat sillä lailla sosiaalisesti ja ekonomisesti kestäviä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.44 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Jokainen maa on tietysti yhteiskuntansa puolesta hieman erilainen. Meihin vertautuu hyvin esimerkiksi vaikka Ruotsi. Ruotsillaan on aivan eri tavalla pitkät perinteet, vuosisataiset perinteet voi sanoa, ja Ruotsissa esimerkiksi LKAB — taitaa olla valtion täysin omistama tai ainakin valtion enemmistöomistama yhtiö — pyörittää kaikkein suurimpia kaivoksia, joten siellä esimerkiksi tämänkaltaisen keskustelu ei ole sillä tavoin ajankohtainen. Suomi paljon köyhempänä ja pääomaköyhempänä maana, aivan kuten edustaja Myllykoski edellä kuvasi, tietysti tarvitsee myös ulkomaisia pääomia, jotta voidaan tehdä tällaisia miljardi-investointeja.

No sitten kun keskustellaan siitä, että vaikka monella Afrikan maalla on ollut aiemmin jo tällainen kaivosvero ja miten Suomi on niin jälkeen jäänyt, niin toki täytyy jokaisen ymmärtää sitten myös se, että ehkä maan hallinto pystyy keräämään veroa lähinnä vain esimerkiksi siitä kaivoksen portilta uloslähtevän tuotteen osalta, mutta Suomen hallintohan pystyy keräämään veroa ihan joka ikisestä kahvikupistakin, jota esimerkiksi vaikka malminetsintätyöntekijät käyvät omalla kahvitauollaan nauttimassa. Elikkä tavallaan kun miljardeja liikkuu jollain toimialalla, kun miljardeja Suomeen investoidaan, aina siitä kyllä myöskin meidän verottaja oman siivunsa saa. Elikkä siinä mielessä olennaisempaa kuin esimerkiksi keskustelu siitä, onko nyt tämän veron taso liian pieni tai ei ja niin edelleen, on se, että Suomessa on vakaa ja hyvä investointiympäristö, niin että meille tulee tähän maahan näitä tässä tapauksessa metalliteollisuuden alkutuotantoon olevia miljardiluokan investointeja, jotka me täällä osaamme kestävästi toteuttaa, ja samalla tavalla on todella tärkeää, että meillä on vakaa ja hyvä ja kilpailukykyinen investointiympäristö myöskin metalleja jalostavan teollisuuden osalta, jolloin pääsemme täysimääräisesti tarttumaan tähän valtavaan, suureen murrokseen, jota Euroopan ja maailmankin teollisuus on nyt parhailaan läpikäymässä, ja näin tulee työtä tuhansille ja kymmenilletuhansille suomalaisille, hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2022 vp

viä teollisia työpaikkoja, joista pystytään sitten myöskin veroja maksamaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen.

Tämä vero uutena verona, vaikka harvoin uusien verojen puolesta puhunkaan, on todella tärkeä päätös tältä eduskunnalta, koska se vahvistaa tämän toimialan sosiaalista toimiluppaa ja tuo ennen kaikkea tukea sinne paikallisille kunnille, joille nämä alueelle suuntautuvat miljardi-investoinnit ovat paikallisesti, varsinkin siinä investointivaiheessa, myös todella iso taloudellinen taakka. Eli tämä on todella tärkeä päätös.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 281/2022 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.